

aastal esimesena siinsetest galeriidest kunstnikele esinemistasu maksmist. Kaasaaitamine katusorganisatsioonina on ka eeskuju näitamine ja tähelepanu tömbamine asjaolule, et kunstnikud üldjuhul oma töö eest tasu ei saa. Liidu galeriides toimub ainuüksi 2016. aastal 69 näitust, kus osaleb 82 kunstnikku, lisaks paar suuremat grupinäitust, mistõttu välise abita ei ole võimalik ka sümboolseid tasusid maksta.

Ateljeed on ikka olnud mureküsimuseks, 1980ndail kujunes linnaga koostöös välja süsteem, et uusrajoonides viimaste korruste korterid olid ka ateljeed või ateljee-korterid. Praegu on ateljee saamisel peamiselt kolm võimalust: kui Tallinna Kunstihooones peaks ateljee vabanema, aga ega seda just ülearu tihti ei juhtu; kuigivõrd endises Arsi majas ning kolmas on juba kunstniku enda asi,

kuhu ja kui suurt pinda ta üürib. Kas EKL saab midagi teha, et see süsteem oleks paindlikum ja noored kunstnikud leiaksid endale tööruumi?

Usun, et praegu leiab küll noor kunstnik endale Arsis või Hobusepea 2 majas tööruumi – kui mitte päevapealt, siis väikese ooteajaga. Oluline pole üksnes ruum, vaid ka kunstniku koosolemine, kunstniku maja efekt.

Arsis saab üürida ruume ka lühiajaliselt, näiteks näituse ettevalmistamiseks. Ühisprojektideks saab taotleda 200 m² projektiruumi jne. Kuulavasti on Ars oma mõistlike hindadega juba hinnatud nende loomeinimeste seas, kes on sunnitud lahkuma liiga uhkeks ja kommertsliuks kasvanud loomekeskustest ja -linnakutest. Ja meil on siiani ka ühekso linnaateljeed!

Elu Arsi majas on märgatavalalt aktiivsemaks muutunud: „Tegusad

teisipäevad“, projektiruum Rundum jne. Kas Arsist võiks saada samasugune publikumagnet, nagu on Teliskivi keskus? Mida selleks veel teha?

Meie ettekujutuses ühendab XXI sajandi Ars innovatsiooni ja ajaloo, praegusaja kogemused ja tehnoloogia ning traditsioonilised meistriksused. Visioon on selline, et nüüdisaegse loomelinnaku keskmeks on kunstniku stuudiod, töökojad ja galeriid. Teenuste ja ressursside ristikasutus toetab efektiivsust, loomeinimeste kokkupuutes sündnivad uued tooted ja teenused. Lisaks hariduslikud ja meeleshahutuskud funktsionid, muidugi ka söögi- ja joogikohad.

Kui hästi läheb, kuulutame selle aastanumbri sees välja arhitektuurikonserti, millele peaks järgnema detailplaaningu kehtestamine ja arendusteguvus.

Mis saab Ku-Ku klubist? Eemalt vaadatuna on seis praegu nutune.

Keeruline, aga mitte lootusetu. Valminas on muinsuskaitse eritingimused kogu hoonele, meie alaliidu, kujunduskunstniku liidu initsiativrühma toel liigume sisearhitektuurilise lahenduse konkursi poole.

Meenutan, et meie algseks plaaniks oli tagada klubi katkestuseta töö: esialgu menüü, programmi ja atmosfääri uuendamine, kunagi hiljem põhjalik renoveerimine. Läks aga teisiti. Eelmise operaatori lahkumise järel paljustas selline lahingutander, mis sujuvale ülemineku kriipsu peale tömbas. Pätsu-aegsed torustikud, hoovist klubisse nirisev vihmavesi, vajadus viia ruumid kooskolla tänapäeva ehitus- ja ohutusnormidega – see kõik viib meid eespool juba käsitletud murede maailma. Mis kõige olulisem: meil on ka üks vapper operaatori-kandidaat, kellega peame läbirääkimisi.

Väljapeetud kohmakusest

Eesti kunsti iseloomustav kohmakus ei ole tingitud ei saamatusest ega vahendite nappusest, vaid on meie kunstivälja eripära.

Eva Mustoneni isikunäitus „Timiseb vöroras metsas“ Tartu Kunstimuuseumi kunstikabinetis 31. III – 24. IV, kuraator Peeter Talvistu.

INDREK GRIGOR

Tartu Kunstimuuseumi neljandat korda välja kuulutatud muuseumi valik ehk muuseumi hinnangul kõrgendatud tähelepanu vääriv noor autor on Eva Mustonen.

Seadmata kahtluse alla muuseumi sisedemokraatiat, tundub mulle, et muuseumi valiku taga on Peeter Talvistu. Varasemalt on laureaadid olnud Anna Höbemäe, Alar Tuul ja Edgar Tedresaar – kõik Tartus õppinud maalikunstnikud. Nimetatust mõni aasta varem startinud Laura Pöld, kelle isikunäitust „Sada ulma keset merd“ (kuraator Peeter Talvistu) sai aasta algul vaadata muuseumi esimesel korrusel, oleks ilmselt samuti olnud muuseumi valikus, kui see formaat oleks varem sundinud või kui Pöld poleks nii kiiret tähetelendu teinud.

Kriitikute omavahelisse vaidlusse ilmus millalgi tinglik kolmik Höbemäe, Pöld ja Mustonen, keda hoidis koos, kasutades Talvistu sõnu, kukla taga tunnava vöbelus. Höbemäe ja Pöld taasmõtestavad erinevate vahenditega, ent ühtmoodi veenvalt maastrikumaali. Nende kõrvale astus enesesse pööratud, eksistentsialistlike teemadega Mustonen isikunäitusel „Argipoeesia“. Ta koondas, vähemalt koraks, kolme vordlemisi erineva autori tööd naiselikku kolmkölla.

Parallel maalikunstnik Laura Pöllu ja tekstiilikunsti õppinud Eva Mustoneni vahel on materjali valiku põhjal

lihtne tekkima: mölemad näivad olevat pühendunud laokile jää nud mööbli kogumisele ja suhtuvad kirglikult tekstiili ning käsitosse. Sellel kohal paralleelid ka katkevad: Pöld on suubunud metafüsilisse ruumi, Mustonen aga ehitand antropomorfseid liikureid, mis jooksevad kinni (autori enese kujund näituse „Paljulubav“ saatetekstis, Hopi galerii 23. XII 2015 – 12. I)

Liikumine või võimetus seda teha on Mustoneni poeetika üks kandvamaid kujundeid. Nooruse galerii näituse „Kinni“ (10. III – 28. III 2015) pealkiri on vordlemisi ühemõtteline. Teema kordub loomulikult ka kujundi tasandil, näiteks kuhjuvate jalgate näol. Mustoneni ilmsett populaarseim teos on väike öökapp, millel on kümme jalga („Ma ei lähe siit kuhugi“, 2014-2015).

Muuseumi valiku näitusel üritas kohmakat sajajalgset meenutav teos galerii seina sisesse pugeda. Üks kolmest teosest näitusel „Kinni“ oli laest rippuv taburetijalgadest viht („Talisman“, 2015), mis sekundeeris kõrvalruumis ekspioneeritud kahele tugitoolile. Need olid kiige kahe otsana üksteise suhtes nihkes, kuid siiski teineteisest sõltuvuses („Ühel nõoul“, 2015). Lahutamatuse ja ühendamatuse vastuolu oli tugeva sümbolina esil ka näitusel „Argipoeesia“, kus seda kehastas paar punaseid käpikuid, mille pöialde ja sõrmede otsad olid kokku kootud. („Nii ma ei peagi sind puudutama“, 2013).

Valguse süttimisel laiali jooksvast *freak show*st, mis teeks au igale tsirkusele, jäab Mustonenist saali garderoob: invaliidistatud kapid, peeglid ja kostüümid, kust õhkub varieteelikku glamuuri

rüütatud seksuaalsust. Viimane on eriti tugev just „Muuseumi valiku“ näitusel. Kuid samalaadne emotsiyon kõlas läbi ka Hopi galerii näituselt „Paljulubav“, kus laest rippus roosa seest valgustatud objekt, mis meenutas udarat. Kimp hõbedasi termose sisemusi muutis galeriis laokil olnud ning näituse käigus vaikselt kipra tömbunud öhupallid närvuva ilu kujundiks.

Mustoneni teoste sündmustiku loovad muinasjutulaadse poeetikaga jutustused, mida kunstnikule vesta meeldib. Selline teemavalik loob paratamatult paralleeli skulptor Eike Eplikuga, keda seob Mustoneniga peale muinasjutusžee ka leidobjekti absurduse hindamine (olgu siis tegemist lagunenud topise või lihtsalt kummaliise tarbeesemega) ning kunstilise võttena nende kombineeringine kipakatesse installatsioonidesse, mis möjuvad nukkudega mängimise käigus ehitatud muinasjutumaailmana. Kujutan küll Eplikku kõnelevat mõnest oma topisest sama kirglikult, kui Mustonen rääkis „Muuseumi valiku“ näituse kohtumisel sajajalgse selgroo moodustanud teibast. Siiski möjuvad mulle Epliku valmid märksa rangemalt komponeerituna, kui Mustoneni interneti sõnumikeskkonna mõttetevahetust meenutav segane dialoog.

Mustoneni esimene isikunäitus „Argipoeesia“ Taru Kunstimajas oli tugevalt möjutatud Rootsis omandatud skandinaaviapärasest orgaanilise ja disainitu ühendamisest minimalistliku esteetikaga. Piki saali seina kulges valge riil, millele olid asetatud hunnikutesse sätitud nöörid („Sortiment kasutuid näpunööre“, 2012-2014). Lainud

Eva Mustoneni teoste sündmustiku loovad muinasjutulaadse poeetikaga jutustused.

Marika Agu

aastavahetusel Hopi galerii näitusel „Paljulubav“ olid aga need nöörid ühele väikesele riilile segamini hunnikusse visatud. Ma ei julge rääkida tarbekunstist, ent kujutavas kunstis on minimalismist välja kasvanud range kompositsioon ja pingutatud korrektsus mulle alati vöroras tundunud. Mustoneni Göteborgi ülikooli disainikoolis omandatud reeglite kiire kodustumine töestab, et Eesti kunsti iseloomustav kohmakus ei ole tingitud ei saamatusest ega vahendite nappusest, vaid on meie kunstivälja eripära.

